

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veľkom senáte občianskoprávneho kolégia zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Bajánkovej a sudcov JUDr. Oľgy Trnkovej, JUDr. Rudolfa Čirča, JUDr. Jána Šikutu, PhD., JUDr. Martina Vladika, JUDr. Ivana Machyniaka a JUDr. Danice Kočičkovej, vo veci žalobkyne **M. H.**, bývajúcej v Haliči, Hviezdoslavova 10, zastúpenej splnomocnenkyňou FUTEJ & Partners, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Radlinského 2, v mene ktorej koná ako konateľ advokát JUDr. Daniel Futej, proti žalovanej **Slovenskej republike**, za ktorú koná Národná banka Slovenska, so sídlom v Bratislave, Imricha Karvaša 1, **o náhradu škody**, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 9C/222/2011, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 26. júla 2016 sp. zn. 8Co/182/2016, takto

r o z h o d o l :

Kumulácia dovolacích dôvodov podľa § 420 C. s. p. a § 421 C. s. p. je prípustná.

Vec vracia na prejednanie a rozhodnutie senátu 6C.

O d ô v o d n e n i e

1. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) zhora označeným rozsudkom potvrdil rozsudok Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) z 10. decembra 2015 č. k. 9C/222/2011-153 o zamietnutí žaloby a nepriznaní náhrady trov konania žalovanej. Zároveň rozhodol aj o nepriznaní náhrady trov odvolacieho konania žalovanej. Potvrdenie prvoinštančného rozsudku odôvodnil jeho vecnou správnosťou majú predovšetkým za to, že súd prvej inštancie dospel k správne mu záveru

o neporušení povinností žalovanej pri výkone verejnej moci, resp. o nepreukázaní porušenia takejto povinnosti.

2. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala včas dovolanie žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“). Dovoláním napadla tento rozsudok vo výroku, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvej inštancie. Navrhla rozsudok odvolacieho súdu v tejto časti zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie prvoinštančnému súdu. V dovolaní uviedla, že ho podáva podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C. s. p.“ alebo „Civilný sporový poriadok“). Namietala, že bolo porušené jej právo na spravodlivý proces nepreskúmateľnosťou rozsudku odvolacieho súdu, pretože tento neprípustným spôsobom pracoval s doterajšou judikatúrou, keď sebe vhodnú citoval a rovnako dôležitú, pre ňu priaznivú, zamlčal (nespomenul ju). Rozhodnutie odvolacieho súdu je tiež podľa nej založené na nesprávnom právnom posúdení veci, na nesprávnych skutkových zisteniach a na neúplnom dokazovaní.

3. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že podľa jej názoru rozsudok odvolacieho súdu vychádza z náležite zisteného stavu veci a aj z jej správneho právneho posúdenia. Preto navrhla dovolanie žalobkyne odmietnuť, resp. zamietnuť.

4. Trojčlenný senát 6C Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) po zistení, že dovolanie bolo podané včas a na to oprávnenou osobou, pristúpil k skúmaniu splnenia ďalších podmienok dovolacieho konania a predpokladov prípustnosti dovolania. V prvom rade sa zaoberal dovolacím dôvodom uplatneným podľa § 420 písm. f) C. s. p., pričom dospel k záveru, že konanie pred odvolacím súdom vadou vyplývajúcou z toho ustanovenia postihnuté nebolo, preto prípustnosť dovolania z tohto dovolacieho dôvodu nie je daná.

5. Následne sa chcel senát 6C zaoberať ďalším dovolacím dôvodom uplatneným podľa § 421 ods. 1 písm. b) C. s. p. Bránila mu v tom však záväznosť právneho názoru vyjadreného v rozhodnutí veľkého senátu občianskoprávneho kolégia sp. zn. 1 VCdo 2/2017 z 19. apríla 2017 (ďalej len „rozhodnutie 1 VCdo 2/2017“), podľa ktorého kumulácia dôvodov prípustnosti dovolania v zmysle § 420 C. s. p. a § 421 C. s. p. je neprípustná a ak sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti podľa oboch uvedených

ustanovení, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 C. s. p. Pretože senát 6C dospel k právnemu názoru odlišnému od názoru veľkého senátu, a to že kumulácia dovolacích dôvodov podľa § 420 C. s. p. a § 421 C. s. p. v dovolaní je prípustná, uznesením postúpil vec podľa § 48 ods. 3 veta druhá C. s. p. na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, pričom svoj odlišný právny názor aj odôvodnil.

6. Veľký senát občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu predovšetkým skúmal, či postup senátu 6C bol v súlade s ustanovením § 48 C. s. p.

7. Z ustanovenia § 48 C. s. p. vyplývajú dve podmienky pre postúpenie veci veľkému senátu, a to podmienka, že senát dospel k právnemu názoru, ktorý je odlišný od právneho názoru vyjadreného v skoršom rozhodnutí senátu najvyššieho súdu, resp. že sa chce odchýliť od právneho názoru vyjadreného v rozhodnutí veľkého senátu, a podmienka, že v uznesení o postúpení veci svoj odlišný právny názor odôvodní.

8. I keď Civilný sporový poriadok výslovne neupravuje postup a spôsob rozhodnutia veľkého senátu po tom, čo mu vec bola predložená podľa § 48 ods. 1 alebo ods. 3 C. s. p., veľký senát má právo i povinnosť posúdiť, či sú splnené zákonné podmienky na to, aby mu vec bola postúpená na prejednanie a rozhodnutie, teda či je daná jeho príslušnosť. K takémuto záveru dospel veľký senát občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu už v uznesení z 18. decembra 2017 sp. zn. 1 VCdo 4/2017. Zo znenia ustanovenia § 48 ods. 1 alebo ods. 3 C. s. p., vyjadreného slovami „... postúpi vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu“ možno gramatickým výkladom vyvodiť, že veľký senát je oprávnený rozhodnúť ako v merite veci, tak v prípade, pokiaľ neboli splnené podmienky pre postúpenie veci, tiež o tom, že sa vec vracia na prejednanie a rozhodnutie senátu, ktorý ju postúpil veľkému senátu bez toho, aby boli splnené zákonné podmienky. Veľký senát je teda oprávnený urobiť nielen rozhodnutie vo veci samej (meritórne rozhodnutie), ale tiež príslušné procesné rozhodnutie, ktoré prichádza do úvahy, t. j. vrátane rozhodnutia o vrátení veci senátu, ak neboli splnené zákonné podmienky pre jej predloženie veľkému senátu. Tomuto záveru nasvedčuje aj teleologický výklad. Zmyslom a účelom zákonného konštituovania veľkých senátov kolégií najvyššieho súdu je zabezpečenie jednotnosti vlastnej judikatúry ako základného predpokladu pre zjednocovanie rozhodovacej činnosti súdov nižších stupňov,

ktoré je najvýznamnejšou úlohou najvyššieho súdu ako vrcholného orgánu všeobecného súdnictva (§ 8 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov). Veľké senáty majú rozhodovať iba v prípadoch, ak skutočne hrozí nejednotnosť v rozhodovacej činnosti senátov najvyššieho súdu. Oprávnenie veľkého senátu vrátiť vec senátu, ktorý mu ju postúpil, ak pre postúpenie neboli splnené zákonné podmienky, možno odôvodniť aj analogickým použitím ustanovenia § 466 ods. 7 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „Správny súdny poriadok“) v spojení s čl. 4 C. s. p.

9. Záver o práve i povinnosti veľkého senátu skúmať, či sú splnené zákonné podmienky na to, aby mu vec bola postúpená na prejednanie a rozhodnutie, a z ich prípadného nesplnenia vyvodiť príslušný procesný dôsledok, je aj ústavne súladný, pretože rešpektuje základné právo na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Ak zákon stanovil príslušnosť veľkého senátu a sudcov v ňom zasadaúcich len za splnenia podmienok uvedených v § 48 ods. 1 alebo ods. 3 C. s. p., potom za situácie, kedy nie sú splnené tieto podmienky, nemožno považovať sudcov veľkého senátu za zákonných sudcov v zmysle uvedeného základného práva. Logicky na základe argumentácie a contrario rovnaký záver musí platiť aj v prípade, ak by vec prejednal a rozhodol veľký senát, hoci by na to zjavne neboli splnené zákonné podmienky.

10. Pre postúpenie veci veľkému senátu nevyplývajú z ustanovenia § 48 C. s. p. žiadne iné podmienky než tie, ktoré sú uvedené v bode 7 tohto odôvodnenia. Postúpeniu veci veľkému senátu preto nebráni okolnosť, že opätovné posúdenie právnej otázky, o ktorej už veľký senát vyjadril názor, prináša riziko prípadného judikátorneho odklonu (zmeny judikatúry), teda iného posúdenia tejto otázky.

11. Pokiaľ Civilný sporový poriadok v § 48 ods. 3 stanovuje, že ak sa senát najvyššieho súdu pri svojom rozhodovaní chce odchýliť od právneho názoru vyjadreného v rozhodnutí veľkého senátu, postúpi vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu, potom to znamená, že výslovne počíta s možnosťou opätovného posudzovania právnej otázky, o ktorej už existuje skoršie rozhodnutie veľkého senátu. Veľký senát môže zotrvať na pôvodnom riešení spornej právnej otázky, alebo môže svoju doterajšiu judikatúru zmeniť.

12. I keď zmena judikatúry vyvoláva konflikt medzi požiadavkou právnej istoty a požiadavkou materiálnej správnosti súdneho rozhodnutia, v aplikačnej praxi súdov je možná. Európsky súd pre ľudské práva formuloval všeobecný princíp, podľa ktorého požiadavka právnej istoty (ani ochrana legitímneho očakávania) nezahŕňa právo na ustálenú judikatúru (Unédic proti Francúzsku, č. 20153/04). Uviedol tiež, že názorová nejednotnosť medzi súdmi je svojou povahou dôsledkom, ktorý je vlastný každému súdnemu systému (Zielinski a Pradal & Gonzales a ďalší proti Francúzsku č. 24846/94). Judikatúra nemôže byť bez vývoja a nie je vylúčené, aby (a to i pri nezmenenej právnej úprave) bola nielen dopĺňovaná o nové interpretačné závery, ale aj menená (por. nález Ústavného súdu Českej republiky z 20. júna 2007 sp. zn. III. ÚS 117/07). Tento jav je do značnej miery prirodzený, pretože odráža skutočnosť, že proces interpretácie a aplikácie práva nie je statický, ale dynamický, a súdy, poctivo hľadajúce najsprávnejšie a najspravodlivejšie riešenie rozhodovaných prípadov, môžu neskôr dospieť k presvedčeniu, že riešenie, ktoré zvolili skôr, nie je z celého radu dôvodov optimálne (por. stanovisko pléna Ústavného súdu Českej republiky z 25. novembra 2014 sp. zn. Pl. ÚS-st. 39/14). Neexistuje a nemôže existovať žiadna garancia proti zmene judikatúry ako takej. I keď nenastane zmena spoločenských pomerov, v právnej oblasti dochádza k neustálemu vývoju a justičné orgány musia mať možnosť, ktorá plynie priamo z viazanosti sudcu zákonom, doterajší, na základe novo získaných poznatkov nesprávny právny názor zvrátiť, resp. prekonať (por. nález Ústavného súdu Českej republiky z 12. decembra 2013 sp. zn. III. ÚS 3221/11).

13. Po zistení, že postup senátu 6C bol v súlade s ustanovením § 48 C. s. p., pristúpil veľký senát občianskoprávneho kolégia (ďalej len „veľký senát“) k posúdeniu právnej otázky, pre ktorú mu bola vec postúpená na prejednanie a rozhodnutie, teda otázky, či kumulácia dovolacích dôvodov podľa § 420 C. s. p. a § 421 C. s. p., resp. dôvodov prípustnosti dovolania, v dovolaní je prípustná.

14. Pred rozhodnutím vo veci v tejto otázke si v zmysle § 48 ods. 4 C. s. p. vyžiadal stanovisko ministra spravodlivosti Slovenskej republiky, generálneho prokurátora Slovenskej republiky a právnických fakúlt univerzít. Všetky oslovené inštitúcie zhodne vyjadrili názor, že kumulácia dovolacích dôvodov podľa § 420 C. s. p. a § 421 C. s. p. (ďalej len „kumulácia dovolacích dôvodov“) je prípustná.

15. Ministerka spravodlivosti Slovenskej republiky vo svojom stanovisku o prípustnosti kumulácie dovolacích dôvodov uviedla, že pokiaľ nemožnosť takejto kumulácie nevyplýva priamo z textu zákona a nemožno k nej dospieť ani výkladom, je potrebné sa odkloniť od predchádzajúceho názoru veľkého senátu a prikloniť sa k takej interpretácii, ktorá nespochybňuje a neobmedzuje právo strany na spravodlivý proces a na prístup k súdu.

16. Generálny prokurátor Slovenskej republiky navrhol, aby sa veľký senát odchýlil od interpretácie vyjadrenej v konaní o dovolaní vedenom pod sp. zn. 1 VCdo 2/2017 a aby nastolenú právnu otázku vyložil tak, že kumulácia dovolacích dôvodov je prípustná. Stotožnil sa s argumentáciou postupujúceho senátu. Na doplnenie uviedol, že Civilný sporový poriadok hovorí vo viacerých ustanoveniach o dovolacích dôvodoch, z čoho vyplýva, že dovolateľ môže uviesť viacero dovolacích dôvodov. Zo systematického pohľadu treba považovať za prijateľný výklad, že dovolateľ môže uplatniť ako dovolací dôvod nesprávne právne posúdenie veci (§ 421 C. s. p.) in eventum, teda pre prípad, že ním predložené tvrdenie o výskyte závažnej procesnej vady (§ 420 C. s. p) vyhodnotí dovolací súd ako nedôvodné.

17. Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave v predloženom stanovisku vyjadrila podporu pre zmenu názoru vysloveného v rozhodnutí 1 VCdo 2/2017 stotožňujúc sa s argumentáciou použitou senátom 6 C v postupujúcom uznesení. Uviedla, že Civilný sporový poriadok kumuláciu dovolacích dôvodov pripúšťa, keďže vo viacerých ustanoveniach (§ 428, § 434 a § 440) používa slovo dovolacie dôvody, teda množné číslo slova „dôvod“. Poukazovala na to, že oprávnenie dané súdu čl. 4 ods. 2 C. s. p. by malo znamenať, že súd nemá zvoliť normu, ktorá spravodlivosť odmietne, ale naopak, zvoliť takú normu, ktorá je v prospech strany.

18. Právnická fakulta Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach vyjadrila názor, že platné predpisy civilného procesného práva kumuláciu dovolacích dôvodov nevyklúčujú, t. j. neukladajú dovolateľovi povinnosť uviesť iba jeden dovolací dôvod. Ústavné právo na súdnu a inú právnu ochranu nemožno zužovať obmedzovaním uplatňovania dovolacích dôvodov, ktoré zákon nepozná. Absencia obmedzenia počtu dovolacích dôvodov nie je medzerou zákona, ale zámerom zákonodarcu.

19. Právnická fakulta Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici v predloženom stanovisku uviedla, že ak zákon nezakazuje stranám sporu kumulovať jednotlivé dovolacie dôvody, tak nemožno výkladom právneho predpisu takýto zákaz z právnej úpravy abstrahovať. Výklad právnej normy musí byť vždy v súlade s ústavnými princípmi. V prípade, že vec pripúšťa rôzny výklad, orgán aplikujúci právo je povinný v konkrétnej veci uprednostniť ústavne konformný výklad, za ktorý treba považovať výklad priznávajúci strane viac práv. Bez výslovného zákazu kumulácie dovolacích dôvodov je preto ústavne súladným výklad neobmedzujúci takúto možnosť. Aj z uplatnenia gramatického výkladu je zrejmé, že zákon prípadnú kumuláciu dovolacích dôvodov predpokladá. Ak sú v dovolaní súbežne uplatnené dovolacie dôvody podľa § 420 a § 421 C. s. p. dovolací súd primárne skúma existenciu dôvodov prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 C. s. p. a podmienky prípustnosti dovolania podľa § 421 C. s. p. skúma in eventum (pre prípad, neexistencie prípustnosti dovolania podľa § 420 C. s. p.).

20. Právnická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave sa stotožnila s názorom postupujúceho senátu majúca za to, že dôvody prípustnosti dovolania podľa § 420 a § 421 C. s. p. možno v dovolaní uvádzať kumulatívne. Naopak, vyjadrila nesúhlas s argumentáciou veľkého senátu v rozhodnutí 1 VCdo 2/2017 poukazujúca na to, že § 447 C. s. p. neupravuje odmietnutie dovolania z dôvodu kumulácie dovolacích dôvodov, že neprípustnosť kumulácie nemožno oprieť o čl. 4 C. s. p., pretože ten nemožno použiť na obmedzenie práva na prístup k súdu, že v právnej úprave dovolania síce došlo k zmenám, no z nich nevyplýva, že zákonodarca chcel kumulácii zamedziť, pretože keby tak chcel, urobil by to výslovne, že strane, ktorá nevie ako súd vec posúdi, musí byť umožnené, aby uplatňovala rôznu argumentáciu pre prípad (t. j. in eventum), že niektorá z týchto argumentácii zlyhá, že posúdenie samotnej prípustnosti dovolania je vecou súdu a od dovolateľa nemožno žiadať, aby toto posúdenie vykonal sám, a že ak C. s. p. pripúšťa odôvodniť dovolanie viacerými dovolacími dôvodmi a dovolacie dôvody sú zároveň dôvodmi prípustnosti, potom nemožno dospieť k inému záveru, ako k tomu, že dovolanie možno oprieť aj o viacero dôvodov prípustnosti.

21. Po prejednaní veci z hľadiska predloženej právnej otázky a s prihliadnutím k vyžiadaným stanoviskám dospel veľký senát k odlišnému právnemu názoru, než aký bol vyslovený v rozhodnutí 1 VCdo 2/2017, a to k názoru, že kumulácia dovolacích dôvodov

podľa § 420 C. s. p. a § 421 C. s. p. prípustná je. Urobil tak na základe nasledujúcich skutočností.

22. Civilný sporový poriadok kumuláciu dôvodov prípustnosti dovolania, resp. kumuláciu dovolacích dôvodov, v dovolaní výslovne nevylučuje (nezakazuje) a výslovne neupravuje ani sankciu postihujúcu dovolateľa v podobe veľkým senátom formulovaného pravidla v rozhodnutí 1 VCdo 2/2017, že pri kumulácii dôvodov prípustnosti dovolania sa dovolací súd obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 C. s. p., t. j. že dovolacím dôvodom uplatneným podľa § 421 C. s. p. sa vôbec nezaoberá – neprihliada naň (akoby vôbec uplatnený nebol). Zákaz kumulácie dovolacích dôvodov podľa označených ustanovení nemožno vyvodit' ani rozumným teleologickým výkladom, resp. nijakým ústavne konformným výkladom.

23. V zmysle čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou. Rešpektovanie tohto ústavného príkazu znamená pre súdy povinnosť interpretovať všeobecne záväzný právny predpis ústavne konformným spôsobom, t. j. v súlade so všeobecnou ideou materiálneho právneho štátu a z nej vyplývajúcimi ústavnými princípmi, vyjadrenými v ústave či už explicitne alebo aj implicitne. V oblasti civilného sporového konania ide o povinnosť súdov interpretovať Civilný sporový poriadok (upravujúci nielen postup súdu ako orgánu verejnej moci, ale aj postup strán ako subjektov súkromného práva) najmä v súlade s princípom legality štátnej moci vyjadreným v článku 2 ods. 2 ústavy, podľa ktorého štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon, ďalej v súlade s princípom slobody správania sa fyzických a právnických osôb (subjektov súkromného práva) vo vzťahu k orgánom štátu vyjadreným v článku 2 ods. 3 ústavy, podľa ktorého každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané, a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá, a napokon v súlade so základným právom na spravodlivú ochranu práv vyplývajúcim z článkov 46 až 50 ústavy.

24. Princíp legality štátnej moci znamená, že pre štátne orgány platí zásada „čo nie je dovolené, je zakázané“. Touto zásadou sa pre fyzické a právnické osoby zabezpečuje právna istota ako základná hodnota právneho štátu, spočívajúca v ich možnosti predvídať

nielen následky svojich právne relevantných úkonov a možnosti a spôsoby uplatnenia svojich práv voči štátu, ale predovšetkým konanie štátnych orgánov a jeho zmysel (por. nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 58/2001).

25. Naproti tomu pre správanie sa fyzických a právnických osôb vo vzťahu k orgánom štátu platí princíp spočívajúci v zásade „čo nie zakázané, je dovolené“. Tento princíp vychádza z priority slobody a znamená, že pokiaľ zamýšľané správanie sa fyzických alebo právnických osôb nie je právne upravené, t. j. nie je ani zakázané, ani dovolené, platí, že tieto subjekty môžu konať slobodne podľa uvedenej zásady. Smú sa teda správať podľa vlastného uváženia, ak prameň práva prijatý v súlade so zásadami materiálneho právneho štátu im neurčil povinnosť správať sa spôsobom za určených podmienok.

26. V rovine civilného sporového konania sa súd dopustí porušenia princípu vyplývajúceho z článku 2 ods. 3 ústavy, ak ústavne nekonformným výkladom Civilného sporového poriadku, spočívajúcim vo vyvedení zákazu takého správania strany, ktorý nie je výslovne stanovený zákonom, a ktorý nemožno odôvodniť ani rozumnými a presvedčivými argumentmi, odoprie procesnému úkonu strany ako slobodnému prejavu jej vôle dôsledky, ktoré takýmto prejavom zamýšľala vyvolať.

27. Vyvedením takého zákazu za uvedenej situácie dochádza nielen k porušeniu princípu, resp. zásady „čo nie je zakázané, je dovolené“, ale aj k porušeniu princípu deľby moci vyplývajúceho z princípu legality a k porušeniu základného práva strany na spravodlivé súdne konanie jeho neprípustným obmedzením. Ak je totiž k dispozícii viacero výkladov verejnoprávnej normy, treba zvoliť ten, ktorý vôbec, resp. čo najmenej zasahuje do toho ktorého základného práva či slobody (princíp „in dubio pro libertate“). Interpretácia zákona nemôže popierať zmysel a účel právnej úpravy a vo svojich dôsledkoch reštriktívne zasahovať do základných práv a slobôd, ktorých rešpektovanie je súčasťou základných princípov právneho štátu (uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II ÚS 142/2015 z 10. marca 2015). Pokiaľ Civilný sporový poriadok dáva strane k dispozícii dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok, potom rozhodovanie o ňom ako aj posudzovanie splnenia predpokladov a podmienok jeho prípustnosti sa nemôže ocitnúť mimo ústavný rámec ochrany základných práv. To znamená, že dovolací súd je povinný interpretovať a aplikovať podmienky prípustnosti tohto opravného prostriedku tak, aby boli dodržané zásady práva

na spravodlivý proces, t. j. aby nebolo zhoršované procesné postavenie strany, resp. jej možnosť domáhať sa využitím dovolania účinne ochrany svojho subjektívneho práva.

28. Ak teda Civilný sporový poriadok kumuláciu dôvodov prípustnosti dovolania, resp. kumuláciu dovolacích dôvodov v dovolaní výslovne nevyklučuje (nezakazuje) a pre vyvodenie takéhoto zákazu neexistujú ani rozumné a presvedčivé argumenty, potom za ústavne konformný výklad tejto otázky treba považovať taký, ktorý rešpektuje vyššie uvedené princípy, t. j. výklad, podľa ktorého je táto kumulácia prípustná. Dovolací súd sa z povahy dovolacieho dôvodu uplatneného podľa § 420 C. s. p. zaoberá najprv týmto dovolacím dôvodom a ak zistí, že je daný, dovolacím dôvodom uplatneným podľa § 421 C. s. p. sa už nezaobera, pretože by to bolo neefektívne. Existencia dovolacieho dôvodu podľa § 420 C. s. p. zakladá totiž nielen prípustnosť, ale zároveň aj dôvodnosť podaného dovolania.

29. Iný záver v otázke prípustnosti či neprípustnosti kumulácie dovolacích dôvodov uvedený v rozhodnutí 1 VCdo 2/2017, t. j. záver o neprípustnosti takejto kumulácie, bol v označenom rozhodnutí odôvodnený tým, že právna úprava dovolania a dovolacieho konania v C. s. p. prešla zásadnou koncepčnou zmenou, že nová právna úprava vyžaduje nielen zastúpenie dovolateľa advokátom, ale aj spísanie dovolania advokátom, že dovolanie má byť „šité na daný prípad“, a že dispozičný princíp sa v dovolacom konaní výrazne oslabuje v prospech princípu procesnej ekonómie. Podľa názoru veľkého senátu v tejto prejednáwanej veci takéto argumenty nie sú presvedčivé pre odôvodnenie vysloveného záveru o neprípustnosti kumulácie dovolacích dôvodov, pretože vzhľadom na ich všeobecnosť nemajú priamy súvis s riešenou otázkou a podľa pravidiel rozumného uvažovania nemožno z nich vo vzťahu k nej nič vyvodzovať. Zákon neukladá strane povinnosť vykonať voľbu medzi dovolacími dôvodmi a princíp procesnej ekonómie nemôže prevážiť nad princípom spravodlivosti, t. j. spravodlivého usporiadania vzťahov sporových strán. Okrem toho i keď v právnej úprave dovolania nadobudnutím účinnosti Civilného sporového poriadku došlo k zmenám, nejde o zásadnú koncepčnú zmenu. Dovolanie je totiž i naďalej mimoriadnym opravným prostriedkom proti rozhodnutiu odvolacieho súdu za splnenia zákonom stanovených podmienok a predpokladov, o jeho prípustnosti rozhoduje dovolací súd a dovolacie dôvody upravené v § 420 a § 421 C. s. p. boli súčasťou aj predchádzajúcej právnej úpravy.

30. Konkrétnym argumentom v rozhodnutí 1 VCdo 2/2017 je len argument, podľa ktorého rozhodnutie odvolacieho súdu postihnuté vadou zmätočnosti, teda rozhodnutie, ktoré nemalo byť vôbec vydané, nemôže byť predmetom posudzovania dovolacieho súdu z hľadiska dovolacieho dôvodu spočívajúceho v nesprávnom právnom posúdení veci. Týmto argumentom však možno odôvodniť len postup dovolacieho súdu spočívajúci v tom, že ak zistí existenciu dovolacieho dôvodu podľa § 420 C. s. p., nezaoberá sa už dovolacím dôvodom podľa § 421 C. s. p. Nemožno z neho logicky vyvodíť aj záver, že dovolacím dôvodom uplatneným podľa § 421 C. s. p., sa dovolací súd nezaoberá ani v prípade, ak nezistí existenciu dovolacieho dôvodu uplatneného podľa § 420 C. s. p., t. j. existenciu v dovolaní namietanej niektorej zo zmätočnosťných väd uvedených v tomto ustanovení. Pokiaľ nie je daná existencia zmätočnosťnej vady, resp. väd uvedených v § 420 C. s. p., nejestvuje rozumný dôvod, pre ktorý by dovolací súd nemohol pristúpiť k posúdeniu prípustnosti a následne aj dôvodnosti dovolania z dovolacieho dôvodu uplatneného podľa § 421 C. s. p.

31. Neudržateľný je i argument o vnútornej protirečivosti dovolania, ak je odôvodnené oboma prípustnými dovolacími dôvodmi. Len samotné tvrdenie dovolateľa o zmätočnosťnej vade takúto protirečivosť nezakladá. Neznamená totiž, že rozhodnutie odvolacieho súdu je takouto vadou aj skutočne postihnuté. Jej posúdenie a autoritatívne zistenie je vecou dovolacieho súdu. V tejto súvislosti nemožno prehliadať, že právna úprava prípustnosti dovolania z dôvodu väd uvedených v § 420 C. s. p. je takmer totožná s právnou úpravou prípustnosti dovolania z dôvodu väd uvedených v § 237 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O. s. p.“), a že odpoveď na otázku existencie zmätočnosťnej vady nemusí byť v konkrétnych súvislostiach jednoduchá. Nasvedčuje tomu bohatá judikatúra dovolacieho súdu k § 237 O. s. p. Za tejto všeobecne známej skutočnosti požiadavka na predvídanie existencie takejto vady advokátom pri spisovaní dovolania „s istotou“ sa rovná takmer požadovaniu nemožného, čo zjavne odporuje základnému právu na spravodlivé dovolacie konanie a princípu tzv. vnútornej morálky práva, podľa ktorého zákon (resp. jeho interpretácia) nesmie požadovať nemožné.

32. Napokon samotný záver o neprípustnosti kumulácie dôvodov prípustnosti dovolania odporuje základnému právu na spravodlivú ochranu práv v dovolacom konaní aj z dôvodu, že prakticky znemožňuje poskytnutie kvalitnej právnej pomoci dovolateľovi advokátom pri spisovaní dovolania, keďže mu bráni uplatniť ako dovolací dôvod nesprávne

právne posúdenie veci podľa § 421 C. s. p. in eventum, teda pre prípad, že ním predložené tvrdenie o výskyte závažnej procesnej vady podľa § 420 C. s. p. vyhodnotí dovolací súd ako nedôvodné. Tým sa poskytovanie právnych služieb advokátom v dovolacom konaní môže dostať do rozporu s jeho povinnosťou vyplývajúcou mu z § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii postupovať pri výkone advokácie s odbornou starostlivosťou, t. j., okrem iného, dôsledne využívať všetky právne prostriedky a uplatňovať v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia považuje za prospešné. Z tohto dôvodu možno tiež usudzovať, že absencia výslovného zákazu kumulácie dôvodov prípustnosti dovolania nie je medzerou C. s. p., ale naopak je zámerom zákonodarcu, aby i po zmene právnej úpravy prijatím nového procesného kódexu bola naďalej akceptovaná všeobecne uznávaná a nespochybňovaná zásada procesného práva umožňujúca účinnú ochranu subjektívnych práv, t. j. zásada o možnosti uplatňovania tejto ochrany in eventum.

33. So zreteľom na uvedené veľký senát prvým výrokom tohto uznesenia rozhodol, že kumulácia dovolacích dôvodov podľa § 420 C. s. p. a § 421 C. s. p. je prípustná a druhým výrokom rozhodol o vrátení veci na prejednanie a rozhodnutie senátu 6C. Takýto spôsob rozhodnutia veľkého senátu si vyžadovali okolnosti danej veci, pričom rovnako ako v prípade možnosti vrátenia veci pre nesplnenie podmienok pre jej predloženie veľkému senátu ho možno vyvodit' jazykovým, teleologickým, analogickým a ústavne konformným výkladom, vychádzajúc z tých istých argumentov, ako boli uvedené v bodoch 8 a 9 tohto odôvodnenia.

34. V prejednávanej veci sa senát 6C nemohol zaoberať dovolacím dôvodom uplatneným podľa § 421 C. s. p. z dôvodu, že mu v tom bránil záväzný právny názor uvedený v rozhodnutí 1 VCdo 2/2017. Pokiaľ právna otázka, pre ktorú predložil vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu, bola vyriešená tak, že z nej vyplýva povinnosť senátu zaoberať sa aj týmto uplatneným dovolacím dôvodom, rešpektovanie základného práva na zákonného sudcu vyžaduje, aby tak urobil pôvodný zákonný senát. Pre posúdenie dovolacieho dôvodu uplatneného podľa § 421 C. s. p. je totiž potrebné riešenie ďalších otázok týkajúcich riadneho vymedzenia tohto dovolacieho dôvodu, splnenia predpokladov jeho prípustnosti a prípadne aj jeho dôvodnosti či nedôvodnosti z hľadiska meritórneho rozhodnutia o dovolaní. Tieto otázky, od ktorých závisí konečné rozhodnutie o dovolaní, neboli a z povahy veci (vzhľadom na ich predčasnosť) ani nemohli byť predložené ako

sporné, teda také, pri ktorých by senát 6C dospel k odlišnému názoru, než ktorý bol vyjadrený v rozhodnutí iného senátu najvyššieho súdu. Za tejto situácie je pre spôsob rozhodnutia veľkého senátu analogicky použiteľné ustanovenie § 466 ods. 5 písm. b) Správneho súdneho poriadku v spojení s čl. 4 C. s. p.

35. Toto rozhodnutie prijal veľký senát pomerom hlasov 6 : 1.

P o u ě n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 21. marca 2018

JUDr. Jana Bajánková, v.r.
predsedníčka senátu

JUDr. Oľga Trnková, v.r.
členka senátu

JUDr. Rudolf Čirč v.r.
člen senátu
(sudca spravodajca)

JUDr. Ján Šikuta, PhD., v.r.
člen senátu

JUDr. Ivan Machyniak v. r.
člen senátu

JUDr. Danica Kočíčková, v.r.
členka senátu

JUDr. Martin Vladik, v.r
člen senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková

**Nesúhlasné stanovisko sudcu JUDr. Jána Šikutu, PhD.
k rozhodnutiu veľkého senátu Najvyššieho súdu Slovenskej
republiky zo dňa 21. marca 2018 vo veci sp. zn. 1 VCdo 1/2018**

Mrzí ma, že nemôžem súhlasiť s väčšinovým názorom veľkého senátu vo veci sp. zn. 1 VCdo 1/2018, avšak robím tak z nasledovných dôvodov.

Nesúhlasné stanoviská (disenty) sú považované za matériu právo obohacujúcu, ktoré hoci rozhodnutie kritizujú, paradoxne pluralitou názorov podporujú legitimitu práva a posilňujú potencionálnu možnosť jeho vývoja. Zároveň ale hrozba vynesenia racionálneho a vyargumentovaného disentu posilňuje sebaobmedzovanie hoci väčšiny členov súdu pri ich rozhodovacej činnosti. Tak dissent prispieva aj k väčšej zodpovednosti sudcov, ktorí sú si vedomí eventuálnej tvrdej kritiky svojho názoru vlastnými kolegami. Niekedy dissent môže mať aj takú funkciu, že pomôže objasniť zmysel a obsah väčšinového názoru. Presvedčivý dissent teda neznižuje právnu hodnotu precedensu, ale umožňuje jeho prípadnú neskoršiu zmenu tým, že upozorňuje na možné chyby a nezrovnalosti kritizovaného sudcovského názoru¹.

V mojom nesúhlasnom stanovisku sa zameriam na tri témy, ktoré pri prejednávaní veci boli predmetom diskusií.

1/ Zloženie veľkého senátu

1.1/ Na začiatku rokovania veľkého senátu bola jeho predsedkyňou nastolená otázka, či zloženie veľkého senátu v deň jeho rokovania zodpovedá čl. 48 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky a ustanoveniu § 48 ods. 2 veta druhá Civilného sporového poriadku (CSP).

¹ Michal Bobek, Zdeněk Kühn a kol., *Judikatura a právní argumentace*, Auditorium, Praha, 2013, str. 125

1.2/ Podľa § 48 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Podľa čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

1.3/ V zmysle § 48 CSP sa veľký senát skladá z predsedu senátu a šiestich sudcov. Predsedom veľkého senátu je predseda príslušného kolégia najvyššieho súdu. Členmi veľkého senátu sú sudcovia senátu najvyššieho súdu, ktorý vec postúpil veľkému senátu, a traja sudcovia tohto kolégia určení rozvrhom práce najvyššieho súdu.

1.4/ Uvedené ustanovenie vychádza z diverzifikovanej skladby členov veľkého senátu. Na jednej strane sú členmi tohto senátu sudcovia postupujúceho senátu, ktorí kvalifikovanou väčšinou hlasov pri hlasovaní vo svojom trojčlennom senáte dospeli k záveru o potrebe odkloniť sa od skoršieho právneho názoru prijatého iným trojčlenným senátom v skutkovo a právne obdobnej veci. Na druhej strane sú tu traja členovia veľkého senátu ustanovení rozvrhom práce najvyššieho súdu, t. j. aktom riadenia a správy predsedu najvyššieho súdu. Na čele veľkého senátu je predseda kolégia ustanovený do tejto funkcie odlišným spôsobom.

1.5/ Ustanovenie § 21 ods. 2 zákona č. 757/2004 Z.z., v zmysle ktorého ustanovenie do funkcie a uvoľnenie z funkcie predsedu kolégia upravuje osobitný zákon, odkazuje na § 15 ods. 3 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich, podľa ktorého predsedu kolégia volia sudcovia príslušného kolégia tajným hlasovaním na tri roky spomedzi predsedov senátov príslušného kolégia.

1.6/ Pokiaľ predsedov všetkých ostatných senátov najvyššieho súdu ustanovuje do funkcie predseda najvyššieho súdu svojím aktom riadenia a správy súdu, post predsedu veľkého senátu sa obsadzuje inak. Predseda kolégia sa do funkcie ustanovuje tajným hlasovaním všetkými sudcami príslušného kolégia. Táto skutočnosť mu dáva osobitný mandát aj pri prejednávaní a rozhodovaní vecí vo veľkom senáte, ktorému zo zákona predsedá.

1.7/ Voľba predsedu kolégia je od účinnosti Civilného sporového poriadku zároveň voľbou predsedu veľkého senátu. Dovtedy, kým nie je zvolený predseda kolégia, zostáva post predsedu veľkého senátu neobsadený.

1.8/ V čase rozhodovania veľkého senátu dňa 21. marca 2018 nestál/a na čele občianskoprávneho kolégia predsedkyňa senátu zvolená sudcami tohto kolégia za predsedu kolégia, ale predsedkyňa senátu poverená predsedníčkou najvyššieho súdu dočasným vedením kolégia a výkonom pôsobnosti predsedu kolégia do zvolenia nového predsedu občianskoprávneho kolégia. Uvedená skutočnosť vyvoláva otázku, či sa poverenie vedením kolégia môže vzťahovať aj na výkon pôsobnosti predsedu veľkého senátu, v osobe ktorého sa nemá uplatniť vôľa predsedu súdu, ale vôľa kvalifikovanej väčšiny sudcov príslušného kolégia vyjadrená ich tajným hlasovaním. Bezpochyby pritom platí, že všeobecne záväzným právnym predpisom určený spôsob ustanovenia predsedu veľkého senátu nemôže byť zmenený alebo nahradený rozvrhom práce, ktorý je len interným aktom riadenia najvyššieho súdu pri zabezpečovaní výkonu súdnictva na príslušný kalendárny rok.

1.9/ Otázka obsadenia postu predsedu veľkého senátu zákonom zodpovedajúcim spôsobom úzko súvisí s právom strán sporu na zákonného sudcu (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky) a tiež s ich právom, aby vec prejednal a rozhodol správne obsadený súd. Zásada zákonného sudcu predstavuje v právnom štáte jednu zo základných garancií nezávislého a nestranného rozhodovania súdu a sudcu. Táto zásada je ústavnou zárukou pre každého, že v jeho veci bude rozhodovať súd a sudcovia, ktorí sú na to povolaní podľa vopred známych pravidiel, aby bol vylúčený výber súdov a sudcov "ad hoc". Rozhodovanie veci zákonným sudcom (aj súdom) je tak jedným zo základných predpokladov na naplnenie podmienok spravodlivého procesu (IV. ÚS 345/09).

1.10/ Skutočnosť, že otázka obsadenia postu predsedu veľkého senátu a tiež z toho vyplývajúce ďalšie otázky neboli na rokovaní veľkého senátu zodpovedané pre mňa uspokojivým spôsobom, predstavovala dôvod pre môj návrh rokovanie veľkého senátu zatiaľ odložiť a predbežne neprijímať žiadne rozhodnutie, s čím sa väčšina senátu nestotožnila.

2/ Existencia dôvodov na revidovanie predchádzajúceho rozhodnutia veľkého senátu v obdobnej veci a princíp právnej istoty

2.1/ Veľký senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v uznesení z 19. apríla 2017 sp. zn. 1 VCdo 2/2017 rozhodol o dovolaní fyzickej osoby, ktorá vložila svoje peňažné prostriedky

za účelom ich zhodnotenia do činnosti podielového družstva, utrpela však stratu a následne sa domáhala náhrady škody voči štátu, tvrdiac, že Národná banka Slovenska, ktorá za štát koná, zanedbala náležitý bankový dohľad. Týmto uznesením veľký senát rozhodol o odmietnutí dovolania s tým, že nie je daný dôvod jeho prípustnosti podľa § 420 CSP a skúmať prípustnosť dovolania podľa § 421 CSP nie je možné, lebo kumulácia dôvodov prípustnosti dovolania podľa oboch ustanovení je neprípustná. Toto rozhodnutie následne nadobudlo právoplatnosť.

2.2/ Z právnych záverov vyjadrených v predmetnom uznesení veľkého senátu, ktorým sú senáty najvyššieho súdu viazané, vychádzali už dovolacie senáty najvyššieho súdu v desiatkach rozhodnutí (napríklad 3 Cdo 55/2017, 4 Cdo 128/2017, 5 Cdo 155/2016, 7 Cdo 20/2017, 8 Cdo 49/2017), vydaných v skutkovo a právne podobných, priam identických prípadoch, v ktorých odlišná bola len osoba žalobcu, t. j. fyzickej osoby, domáhajúcej sa voči štátu náhrady škody, a výška žalobcom požadovanej škody. Žalobca bol v týchto prípadoch zastúpený tým istým advokátom a za štát vo všetkých prípadoch konala Národná banka Slovenska, ktorá sa bránila argumentáciou, že bankový dohľad zanedbala.

2.3/ Senát najvyššieho súdu 6 C uznesením zo dňa 24. januára 2018 sp. zn. 6 Cdo 7/2017 podľa § 48 ods. 3 CSP postúpil skutkovo a právne identickú vec veľkému senátu, v ktorej išlo znovu o dovolanie toho, kto do identického podielového družstva vložil svoje peniaze, zaznamenal finančnú stratu a žaluje štát, za ktorý koná Národná banka Slovenska, pričom tvrdí, že bol zanedbaný bankový dohľad. Išlo teda o prípad, pre ktorý sa v rozhodovacej praxi súdov zaužíval pojem skutkovo a právne rovnaká vec.

2.4/ V postupujúcom uznesení senátu 6 C a tiež v uznesení veľkého senátu z 21. marca 2018 sa spochybňuje ústavnosť rozhodnutia veľkého senátu 1 VCdo 2/2017 a tomuto rozhodnutiu vytýka, že spočíva na ústavne nekonformnom výklade ustanovení CSP a nerešpektuje zásadu práva na spravodlivý súdny proces. Poukazujem preto na tú skutočnosť, že Ústavný súd Slovenskej republiky v skutkovo a právne identickej veci (opäť fyzickej osoby domáhajúcej sa náhrady škody a vytýkajúcej štátu zanedbanie bankového dohľadu), odmietol sťažnosť podanú proti odmietajúcemu uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 109/2017, ktoré vychádzalo z právnych záverov rozhodnutia veľkého senátu 1 VCdo 2/2017. Ústavný súd vo svojom uznesení zo dňa 10. októbra 2017 sp. zn. III. ÚS 615/2017 konštatoval, že

nepovažuje právny názor najvyššieho súdu, ktorým odôvodnil odmietnutie dovolania sťažovateľky, za arbitrárny, svojvoľný a jeho rozhodnutie za také, ktoré by bolo založené na takom výklade ustanovení Civilného sporového poriadku upravujúcich postup súdu v dovolacom konaní, ktorý by popieral ich účel a zmysel. Po posúdení ústavnosti rozhodnutia najvyššieho súdu doslovne uviedol, že „...v danom prípade niet žiadnej spojitosti medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a namietaným porušením základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ani práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru“. S rovnako formulovaným odôvodnením ústavný súd uznesením zo dňa 10. októbra 2017 sp. zn. III. ÚS 614/2017 odmietol sťažnosť smerujúcu proti rozhodnutiu najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 128/2017.

2.5/ Ústavný súd Slovenskej republiky do 21. marca 2018, podľa mojich informácií, odmietol všetky sťažnosti, ktoré boli podané proti rozhodnutiam, vychádzajúcim z právnych záverov vyjadrených v citovanom uznesení veľkého senátu (napríklad rozhodnutia I. ÚS 380/2017, II. ÚS 465/2017, II. ÚS 512/2017, III. ÚS 614/2017). Ústavný súd pri tom osobitne konštatoval, že rešpektuje nielen koncepciu opravných prostriedkov, tak ako si ju nastaví najvyšší súd, ak je to v medziach ústavy (II. ÚS 398/08), ale aj výklad a aplikáciu ustanovení civilných procesných kódexov upravujúcich dovolacie dôvody tak, ako si ich nastaví najvyšší súd (II. ÚS 436/2017, II. ÚS 465/2017, II. ÚS 513/2017). Opakovane už tiež uviedol, že posúdenie splnenia podmienok, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu a že otázka posúdenia prípustnosti dovolania je otázkou zákonnosti, ktorej riešenie nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa (I. ÚS 644/2017).

2.6/ Veľký senát najvyššieho súdu na svojom zasadnutí dňa 21. marca 2018 rozhodol tak, že sa odchýlil od svojho predchádzajúceho právneho názoru v právne a skutkovo identickej veci a určil, že kumulácia dôvodov dovolania v zmysle § 420 CSP a § 421 CSP prípustná je.

2.7/ Súhlasím s väčšinovým názorom veľkého senátu, pokiaľ sa týkal okolnosti uvedenej v § 48 ods. 3 CSP, že ak senát najvyššieho súdu 6 C dospel k záveru, že sa chce odchýliť od právneho názoru už vysloveného veľkým senátom, tak mohol a správne predložil vec na rozhodnutie veľkému senátu. Nesúhlasím ale s tým, že veľký senát priekročil k revízií skôr prijatého právneho názoru a právoplatného rozhodnutia (res iudicata) bez toho, aby

tu existovali objektívne dôvody, ktoré by si takúto revíziu vyžadovali, a to z nasledovných dôvodov.

2.8/ Podľa článku 2 Základných princípov CSP, ochrana ohrozených alebo porušených práv a právom chránených záujmov musí byť spravodlivá a účinná tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty. Právna istota je stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít; ak takej ustálenej rozhodovacej praxe niet, aj stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo. Právna istota je jeden z princípov právneho štátu. Pri realizácii práva vystupuje do popredia požiadavka, aby orgány pri aplikácii práva postupovali v obdobných situáciách rovnako, aby nedochádzalo k svojvôli pri rozhodovaní.

2.9/ Nevyhnutnou podmienkou právnej istoty, ako jedného zo základných atribútov právneho štátu je aj relatívna stabilita judikatúry. Zmeny judikatúry za situácie nezmeneného právneho predpisu by sa mali odohrávať z principiálnych dôvodov, najmä preto, že sa zmenili právne predpisy súvisiace s právnym predpisom vykladaným, resp. došlo ku zmene právnych názorov súdov, k judikatúre ktorých je Najvyšší súd SR povinný prihliadať, prípadne sa zmenili okolnosti podstatné pre pôsobenie právnej normy dotvorenej judikatúrou, eventuálne sa novo objavili iné závažné dôvody, ktoré poskytnú základ pre zmenu právneho názoru najvyššieho súdu, pokiaľ potreba takejto zmeny preváži nad záujmami osôb konajúcich v dobrej viere v existenciu trvalej judikatúry².

2.10/ Jedným zo základných znakov a predpokladov právneho štátu³ a zároveň právnej istoty ako jedného z jeho atribútov je také usporiadanie štátu, v ktorom každý, tak osoba fyzická ako aj právnická, môže mať dôveru v právo. Pozoruhodný výklad o vzťahu právnej istoty a dôvery podáva Zippelius⁴. Potrebu dôvery v právo odôvodňuje povahou práva samotného. Matematické výsledky ani prírodovedecké poznatky nevyžadujú dôveru, pretože sú jednoznačné. Pretože právne rozhodnutia takejto jednoznačnosti nikdy dosiahnuť nemôžu, vyžadujú dôveru, ktorá je daná právnou istotou.

² Rozsudok Najvyššieho správneho súdu ČR sp. Zn. 1 Afs 140/2008, 792/2009 Sb. NSS

³ Gerloch, A., Hungr, A., Zoubek, P.: Základy teorie práva a právního státu, Praha 1995

⁴ Zippelius, R.: Das Wesen des Rechts, Munchen 1969, str. 126

2.11/ Podstata právnej istoty teda, najvšeobecnejšie vyjadrené, spočíva v tom, že každý sa môže spoliehať na to, že mu štát poskytne efektívnu ochranu v jeho právach, že mu štátna moc dopomôže k realizácii jeho subjektívneho práva, ak mu v tom bude niekto neprávom brániť, a zároveň spoliehať na to, že ho štát postihne zákonom predvídanou a žiadnou inou ako predvídanou sankciou za to, že porušil právny predpis, a konečne na to, že ho nepostihne sankciou, ak právny predpis neporušil. Právna istota ďalej spočíva v tom, že sa každý môže spoliehať na to, že v podobnej veci bude rozhodnuté podobne a v rôznej veci rôzne, že o veci bude rozhodovať ten orgán, ktorý je k rozhodovaniu príslušný, že tento orgán rozhodne v zákonom konaní a rozhodne nestranne⁵.

2.12/ Rozhodnutie väčšiny veľkého senátu v tejto veci, tak ako vyplynulo z obsahu diskusie veľkého senátu, je konštrukčne založené na premise a rieši, že právny názor „tohto“ veľkého senátu 1 VCdo 1/2018 je „ten správny“, a naopak, právny názor veľkého senátu 1 VCdo 2/2017 je „ten nesprávny“, a to je dôvod pre odchylenie sa od skôr zaujatého právneho názoru v obdobnej veci. Takto prichádzame k otázke, či je možné pri interpretácii a aplikácii práva vychádzať z predpokladu jediného „správneho“, a teda „pravdivého“ riešenia⁶.

2.13/ Je prirodzené, že rôzni ľudia majú rôzne názory, je prirodzené, že rôzni právnici majú rôzne právne názory, avšak v súvislosti s princípom právnej istoty je rozhodujúce to, aký právny názor zaujme v danom čase súdny orgán k tomu poverený (veľký senát najvyššieho súdu), ktorého právny názor, ak nie je zjavne arbitrárny, bude potom právne záväzný vo všeobecnosti pre ostatné senáty najvyššieho súdu, z ktorého pri svojom rozhodovaní budú vychádzať aj rozhodnutia ďalších súdov v systéme národného súdnictva. V právne a skutkovo identickej ako v tejto prejednávanej veci, už veľký senát zaujal k právnej otázke možnosti kumulácie dovolacích dôvodov právny názor v apríli 2017, a od jeho rozhodnutia nedošlo podľa mojich vedomostí ku žiadnej objektívnej podstatnej zmene, ktorá by zadávala dôvod pre potrebu odkloniť sa od neho. Nedošlo ku zmene právnej úpravy v danej oblasti, nález ústavného súdu nevyslovil, že by predchádzajúce rozhodnutie veľkého senátu bolo protiústavné a podobne. Teda prehodnocovanie skôr prijatého právneho názoru veľkým senátom bez toho, aby došlo k právne relevantnej zmene pomerov či právneho poriadku, nie je v súlade s princípom právnej istoty a predvídateľnosti súdnych rozhodnutí. Domnievam

⁵ Knapp, V.: Teorie práva, C.H. Beck, Praha 1995, str. 205

⁶ Holländer, P.: Filosofie práva, Aleš Čeněk s.r.o., Plzeň 2006, str. 178

sa, že opačná interpretácia môže viesť k tomu, že veľký senát sa stane zdrojom právnej neistoty a nepredvídateľnosti súdnych rozhodnutí.

2.14/ Vo svete práva neexistuje fakt „sám o sebe“, neexistuje „absolútny“ fakt, ale existujú len fakty, ktoré boli ustálené kompetentným orgánom v priebehu procesu, ktorý sa uskutočnil predpísaným spôsobom v súlade so zákonom. Ak sa k určitým faktom priradia určité dôsledky, potom právny poriadok musí aj určiť orgán, ktorý ustáli fakty v konkrétnom prípade a predpíše procedúru, ktorou je viazaný. Ak súdne rozhodnutie nadobudne silu práva, ak ho už nie je možné zmeniť alebo nahradiť iným rozhodnutím, pretože je tu prekážka res judicata⁷.

2.15/ Totiž otázka, rezonujúca v predmetnej veci odchýlenia sa od predtým prijatého právneho názoru, ktorý právny názor je „ten správny“, nie je ani tak otázkou právnou, ako skôr otázkou filozofickou. Podobne, doposiaľ nebola daná jednoznačná odpoveď v právnej a filozofickej teórii na viaceré otázky, ako napríklad „čo je to právo?“, ktorá otázka bola a je jednou z najčastejšie pokladaných otázok, na ktorú bolo v histórii podaných toľko navzájom sa odlišujúcich a mnohokrát rozporných odpovedí, že sa vtierra pochybnosť, či táto otázka je vôbec zodpovedateľná.⁸ Touto otázkou začína svoju knihu *The Concept of Law*⁹ aj jeden z najvýznamnejších právnych filozofov súčasnej doby, bývalý oxfordský profesor H. L. A. Hart. Čo je to „pravda?“ Predpokladom úvahy o postavení kategórie pravdivosti v dokazovaní, úvahy o tom, či je nachádzanie práva spojené s formálnou alebo materiálnou pravdivosťou hodnotenia dôkazov, alebo ich pravdepodobnosťou, prípadne len s praktickou istotou sudcu, smeruje k otázke kategórie pravdivosti. Podľa Fregeho pravdivosť je abstraktný objekt, vety predstavujú určitý druh názvov. „Významom názvu je samotný predmet, ktorý ním označujeme; predstava, ktorú pritom máme, je výlučne subjektívna; uprostred leží zmysel, ktorý už síce nie je subjektívny ako predstava, ale nie je ani samotným predmetom“¹⁰. Novým impulzom pre diskusiu sa stala Dworkinova téza o jedinej správnej odpovedi na právne otázky (*The „One Rights Answer“ Theory*)¹¹. Dworkin vychádza z myšlienky, podľa ktorej „bez nejakých zvláštnych podmienok pravdivosti, ktoré nám umožňujú odolať záveru, že ak nie je nejaká veta pravdivá, je nepravdivá, však tézu, že správna odpoveď neexistuje,

⁷ Kelsen, H.: *General Theory of Law and State*, Harvard University Press, 1949, str. 136

⁸ Knapp, V.: *Teorie práva*, C.H. Beck, Praha 1995, str. 41

⁹ Hart, H.L.A., *The Concept of Law*, Oxford 1961, str. 1

¹⁰ Frege, G.: *Funktion, Begriff, Bedeutung. Fünf logische Studien*, Gottingen 1962, str. 42

¹¹ Holländer, P.: *Filosofie práva*, Aleš Čeněk s.r.o., Plzeň 2006, str. 209

vôbec nejde obhájiť...“¹². Čo je to „spravodlivosť?“....a ďalšie, na ktoré neexistuje jediná správna odpoveď.

2.16/ Podľa nálezu III. ÚS 190/2016, ak bola určitá právna otázka alebo jej riešenie predmetom zovšeobecnenia, výsledok ktorého bol publikovaný v Zbierke ako judikát alebo stanovisko najvyššieho súdu, princípy materiálneho právneho štátu od všeobecných súdov a ich sudcov vyžadujú, aby súdy v ďalšom konaní o obdobných, skutkovo a právne, resp. druhovo, veciach rozhodovali v súlade s takto zovšeobecneným právnym názorom. Všeobecný, teda aj najvyšší súd, pokiaľ sú pre to dané dôvody, sa od neho môže vo svojom ďalšom rozhodovaní odchýliť, nesmie však pritom postupovať spôsobom, ktorý by znamenal svojvôľu.

2.17/ Budovanie a garantovanie princípu právnej istoty je výsledkom dodržiavania prísnej rozhodovacej právnej disciplíny na to zákonom určenými a poverenými štátnymi (súdny)mi orgánmi, a to podľa ich hierarchického usporiadania. Tak ako samosudca nemôže bez relevantných dôvodov meniť svoj právny názor, ktorý zaujal v inej obdobnej veci, tak ani senát a vôbec nie veľký senát, ako garant právnej istoty a predvídateľnosti súdnych rozhodnutí, nemôže svoj názor meniť bez toho, aby ku zmene mal relevantný dôvod (napríklad rozhodnutie ústavného súdu, medzinárodného súdu, zmena právnych predpisov a pod.). Podľa môjho názoru, zmena v zložení veľkého senátu takým relevantným dôvodom nie je. Princíp právnej istoty naopak spočíva v tom, že veľký senát aj v inom zložení je svojim predchádzajúcim rozhodnutím viazaný.

2.18/ Aj podľa názoru Európskeho súdu pre ľudské práva je v rozpore s princípom právnej istoty, keď najvyšší súd ako zjednocovateľ rozdielnych právnych názorov, je sám zdrojom nekonzistentnosti (napr. rozsudok *Beian v. Rumunsko*, sťažnosť č. 30658/05, 6. december 2007, *Baranowski v. Poľsko*, sťažnosť č. 28358/95, § 56, ECHR 2000-III). Rozporné právne názory najvyššieho súdu na identické situácie sú tak v konečnom dôsledku spôsobilé podkopávať dôveru verejnosti v súdny systém (napr. *Sovtransavto Holding v. Ukrajina*, sťažnosť č. 48553/99, § 97, ECHR 2002-VII, *Paduraru v. Rumunsko*, sťažnosť č. 63252/00, § 98, *Perez v. Španielsko*, č. 32978/03, § 27, 28. jún 2007). Úloha najvyšších súdov je práve riešiť a vyriešiť konflikty v domácich rozhodnutiach (*Zielinski, Pradal, Gonzalez*

¹² Dworkin, R.: *Taking Rights Seriously*, Oxford 1978, str. 356- 357

v. Francúzsko (Veľká komora), č. 24846/94, 34165/96 a 34173/96, § 59 ECHR 1999-VII). Obdobne sa EŠLP zaoberal porušením tohto princípu právnej istoty aj v niektorých svojich rozhodnutiach proti Slovenskej republike, napríklad DRAFT-OVA, a.s. v. Slovensko, sťažnosť č. 72493/10 z 9. júna 2015, §§ 76 – 86, Compcar, s.r.o. v. Slovensko, sťažnosť č. 25132/13 z 9. júna 2015, §§ 63-78 a ďalšie, kde právoplatné rozhodnutia súdov boli zrušené výlučne z dôvodu odlišného právneho názoru generálneho prokurátora.

2.19/ Je pravdou, že v danom prípade bol veľký senát postavený pred riešenie prvého prípadu, kedy iný trojčlenný senát mu predkladá po krátkom čase od rozhodnutia v inej skutkovo a právne rovnakej veci (ďalej len „rovnakej veci“) s tým, že sa chce od skôr vysloveného názoru odchýliť. Touto špeciálnou situáciou sa nezaoberal ani žiadny z komentátorov, ktorí zaslali vyjadrenie či pripomienky k prejednávanej veci, a nezaoberali sa ňou ani autori článkov uverejnených v právnických časopisoch. Neriešili, za existencie akých podmienok, okolností či dôvodov je možné znovuotvoriť, revidovať a odchýliť sa od záväzného právneho názoru skôr vysloveného v právoplatnom rozhodnutí v rovnakej veci, a to pri zachovaní ústavného princípu právnej istoty. Navyiac, jeden zo zákonom stanovených pripomienkovateľov (§ 48 ods. 4 CSP) tiež zmenil svoj predchádzajúci právny názor, vyslovený pri pripomienkovaní k veci 1 VCdo 2/2017.

2.20/ Podľa môjho názoru a dlhoročných osobných skúseností, nadobudnutých z pôsobenia sudcu zasadajúceho vo veľkom senáte (veľkej komore) Európskeho súdu pre ľudské práva v Štrasburgu nepochybne zo všeobecných princípov práva, platných v demokratickej spoločnosti, akými sú princípy právnej istoty, predvídateľnosti súdnych rozhodnutí, legitímneho očakávania, legality, je možné jednoznačne dovodiť, že právne záväzný právny názor vyslovený v rovnakej právoplatnej veci pri zachovaní princípu právnej istoty je možné meniť vtedy, ak dôjde k určitej právne významnej zmene pomerov, okolností, ku zmene právnej úpravy, k vydaniu rozhodnutia ústavného súdu alebo medzinárodného súdu, zisťujúce rozpor s ústavou či medzinárodným právom a pod. K tomu do 21. marca 2018 nedošlo.

2.21/ Z postavenia a úlohy veľkého senátu, ako garanta zjednocovateľa súdnej praxe, zabezpečovateľa posilnenia „ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít“, ako aj z vyššie uvedených základných princípov (pozri bližšie Komentár K Civilnému sporovému poriadku, C.H. Beck 2016, str. 190 až 204), a praxe veľkých senátov v iných súdnych

systemoch, možno dovodiť, že pred pristúpením k rozhodovaniu vo veci samej, bolo potrebné riešiť, či sú splnené podmienky k tomu, aby bolo možné sa odchýliť od už vyjadreného právneho názoru veľkého senátu. Toto je presne bod, kde sa názorovo rozchádzam z väčšinou. Som názoru, že princíp právnej istoty v demokratickej spoločnosti musí mať prednosť pred subjektívnym hodnotením toho, ktoré a aké rozhodnutie je správne či nesprávne (samozrejme za predpokladu, že nejde o zjavne neústavné rozhodnutie v zjavnom rozpore s ľudskými právami). Rozhodujúce je to, či záväzné právne rozhodnutie prijal k tomu ústavou a zákonom určený orgán, a či sa tento „zmestil“ do ústavného rámca. Ako stály člen veľkého senátu som zasadal aj v dotknutej veci 1 VCdo 2/2017 a som názoru, že je potrebné rešpektovať určitú právnu kontinuitu v záujme rešpektovania princípu právnej istoty.

2.22/ Pre porovnanie, som si zobral rozhodovanie veľkej komory ESLP, ktorá má podľa článku 30 Dohovoru právomoc prejednať prípad, ktorý je prejednávaný komorou (senátom), „ ak by rozhodnutie komory o danej otázke mohlo byť v rozpore so skôr vynesným rozsudkom súdu“. Rozhodnutie veľkej komory ESLP a ňou vyslovené právne závery sú záväzné pre všetky rozhodovacie subjekty Súdu, vrátane veľkej komory samotnej. Právne rovnakú vec prejednávať znovu nebude. Vychádza sa totiž z toho, že rozhodnutím veľkej komory je obvykle táto právna otázka vyriešená na dlhšiu dobu až do času, kedy nastane zmena právnych, spoločenských alebo iných podstatných okolností. Nepochybne je možné vidieť systémovú paralelu medzi našim veľkým senátom a veľkou komorou ESLP, keď v oboch prípadoch ide o pôsobenie a zabezpečenie zvyšovania právnej istoty, legitímnych očakávaní účastníkov konania a predvídateľnosti súdnych rozhodnutí.

2.23/ V našom kontexte, odchýlenie sa od skôr prijatého právneho názoru veľkého senátu by bolo teda podľa môjho názoru plne prijateľné, legitímne a opodstatnené v prípade, keď by tu boli dané objektívne dôvody, ako napríklad, ak by ústavný súd dospel k záveru, že právny názor vyjadrený v rozhodnutí veľkého senátu neobstojí v teste ústavnosti a podobne. Ide o to, že rozhodnutie veľkého senátu najvyššieho súdu predstavuje právoplatný precedens najvyššej súdnej authority, ktorý by mal plniť úlohu a poslanie garanta právnej istoty. V súlade s právnym názorom vysloveným v rozhodnutí veľkého senátu sp. zn. 1 VCdo 2/2017 bolo vydaných už desiatky rozhodnutí, a účastníci konaní, ako aj právnická či iná verejnosť, mali pri svojich podaniach na súdy určité očakávania, vychádzajúce z právneho názoru

už vyslovenom v citovanom rozhodnutí. Nemožno prehliadať, že ku zmene judikatúry najvyššieho súdu by sa malo pristupovať zdržanlivo, len vtedy, ak sa tým nezasahuje do princípu právnej istoty, resp. len v nevyhnutnej miere, a sú pre zmenu dané predpoklady. Zdržanlivý prístup pri zmene právnych názorov by mal byť najvypuklejší v prípade právnych záverov vyjadrených v rozhodnutí veľkého senátu, práve ktorý má za úlohu zjednocovať rozdielne rozhodovanie a nastoliť právnu istotu. Prehodnocovanie právnych názorov z dôvodu iných právnych názorov členov veľkého senátu, je podľa môjho názoru nerešpektovaním princípu právnej istoty, ako aj princípu legitímneho očakávania, ako aj princípu predvídateľnosti súdnych rozhodnutí.

2.24/ Je samozrejmé, že právny názor vyslovený v rozhodnutí veľkého senátu nie je raz navždy daný, a že by ho už nikdy nebolo možné za žiadnych okolností zmeniť. Ale nepochybne ani zákonodarca, ani teória štátu a práva, ústavné právo či právo medzinárodné, nemá na mysli, že právny názor vyjadrený veľkým senátom bude zmenený obratom veľkým senátom toho istého najvyššieho súdu, len preto, že sudcovia zasadaajúci v novom zložení veľkého senátu majú iný právny názor. Takýto výklad je nepochybne v rozpore s princípom právnej istoty, legitímnych očakávaní účastníkov konania, ako aj predvídateľnosti súdnych rozhodnutí.

2.25/ Pokiaľ teda senát 6 C v skutkovo a právne identickej veci o náhradu škody podľa zákona č. 514/2003 Z.z. (fyzickej osoby proti Slovenskej republike, za ktorú koná NBS a rozdiel je len v osobe žalobcu a požadovanej sume) postúpil vec podľa § 48 ods. 3 CSP veľkému senátu, pretože sa chcel odchýliť od už ním vyjadreného právneho názoru, podľa môjho názoru založenom na tom, čo bolo povedané vyššie, tento mu mal vec vrátiť na ďalšie prejednanie z dôvodu, že nedošlo k relevantnej zmene, ktorá by predstavovala dôvod pre odchýlenie sa. Tiež som názoru, že veľký senát, ak by bol názoru, že už skôr vyjadrený veľkým senátom rozporuje ústave alebo medzinárodnému právu, by mal vyčkať, pokiaľ ústavný súd vysloví záväzný právny názor, že už skôr zaujatý právny názor nie je v súlade s ústavou. V takom prípade by boli dané čisté dôvody a podmienky pre revidovanie svojho predchádzajúceho rozhodnutia.

2.26/ Vzhľadom na skutočnosť, že v prejednávanej veci ide o prvý prípad „revidovania“ predchádzajúceho rozhodnutia a vysloveného právneho názoru veľkým senátom bez toho, aby

došlo k takým relevantným zmenám, ktoré by si objektívne vyžiadali prehodnotenie, rozhodnutím v tejto veci tak veľký senát môže vytvoriť nebezpečný precedens neustálej novej zmeny svojich právnych názorov, ktoré zo zákona sú síce záväzné, ale opakovane revidovateľné pri zmenenom zložení veľkého senátu, čím by sa mohol stať priamym zdrojom právnej neistoty do budúcnosti.

2.27/ Veľký senát poukazuje vo svojom rozhodnutí z 21. marca 2018 na nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. III. ÚS 3221/11 a vyberá z neho časť, v ktorej sa konštatuje, že zmeniť alebo zvrátiť „nesprávny právny názor“ možno aj keď nenastane zmena spoločenských pomerov. Podľa môjho názoru nemalo rozhodnutie veľkého senátu opomenúť aj ďalšie časti tohto nálezu, a to predovšetkým to, že zmenu judikatúry nemožno vždy považovať za skutočne nevyhnutnú a pri nejasnosti, ktorému z dvoch konkurujúcich si výkladov práva treba dať prednosť, mala by byť vzhľadom na zásadu zdržanlivosti zachovaná doterajšia judikatúra (non liquet). Dodávam, že v prípade, na ktorý sa vzťahuje citovaný nález, Najvyšší správny súd Českej republiky zmenil svoju judikatúru až po rozhodnutí Ústavného súdu Českej republiky.

2.28/ Z týchto dôvodov som nemohol súhlasiť s tým, aby sa prehodnocovalo a revidovalo skoršie rozhodnutie veľkého senátu len z dôvodu iného právneho názoru na vec „nových“ členov veľkého senátu.

3/ Procesná možnosť vrátenia veci veľkým senátom postupujúcemu senátu späť

3.1/ Rovnako nemôžem súhlasiť s väčšinovým názorom, pokiaľ ide o výrok uznesenia veľkého senátu z 21. marca 2018. Z ustanovenia § 48 CSP vyplýva, že trojčlenný senát postupuje veľkému senátu vec. Postúpenie veci v dovolacom konaní znamená postúpenie rozhodovania o dovolaní, nie rozhodovanie o niektorej parciálnej otázke významnej v dovolacom konaní pre rozhodnutie trojčlenného senátu, ktorému by, po vyriešení tejto otázky veľkým senátom, patrilo rozhodnúť o dovolaní ako takom. Ak sú dané predpoklady pre postup podľa § 48 ods. 1 CSP, postúpením veci sa presúva právomoc rozhodnúť o dovolaní na veľký senát. Takto bolo uvedené ustanovenie aplikované a interpretované aj pri skoršom rozhodovaní veľkého senátu vo veciach sp. zn. 1 VCdo 1/2017 (rozsudok vyhlásený

sedemčlenným senátom) a sp. zn. 1 VCdo 2/2017 (uznesenie sedemčlenného senátu o odmietnutí dovolania). Takýto prístup zodpovedá aj názorom uvedeným v Komentári k CSP (Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomášovič M., a kol. Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha, C. H. Beck. 2016, str. 199).

3.2/ Za významné považujem aj to, že pokiaľ § 466 Správneho súdneho poriadku predpokladá, že veľkému senátu je predložená na rozhodnutie aj len niektorá čiastková sporná otázka, významná pre rozhodnutie v konaní podľa tohto kódexu, ustanovenie § 48 CSP takú možnosť pre civilné sporové konanie neupravuje. Ide o dva rovnocenné zákony a nie je žiadny dôvod dať prednosť jednému z nich pred druhým v rozličných druhoch konania (správne a občianskoprávne). Pritom tomu, že veľký senát má rozhodnúť o celej veci, t. j. o dovolaní, zodpovedá aj názor publikovaný v Komentári k CSP (Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomášovič M, a kol. Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha, CH. Beck, 2016, str. 200), kde sa uvádza, že veľký senát rozhoduje v zmysle § 48 CSP rozsudkom alebo uznesením, ak rozhoduje spôsobom ustanoveným v ustanovení § 446 až 450 CSP, alebo uznesením, ak vracia vec trojčlennému senátu ako nesprávne postúpenú. Dodávam, že aj podľa samotných autorov Komentáru ASPI k § 48 CSP „...veľký senát rozhoduje priamo vo veci samej, v ktorej sa buď pridrží súčasnej judikatúrnej línie, alebo sa v odôvodnených prípadoch od nej odkloní“. Použitie analógie a prevzatie ustanovenia zo Správneho súdneho poriadku (SSP) tu nie je na mieste, nakoľko aj podľa čl. 4 Základných princípov CSP, analógia prichádza do úvahy až vtedy, ak sa právna vec nedá prejednať a rozhodnúť na základe výslovného ustanovenia tohto zákona, o ktorú situáciu v danom prípade nejde, keďže tento zákon vec prejednať a rozhodnúť umožňuje (§ 48 ods. 1, 3 CSP). Ak by zákonodarca chcel v tomto smere použiť rovnakú právnu úpravu v CSP ako v SSP, tak by to urobil.

3.3/ Totiž v oblasti civilného sporového konania ide o povinnosť súdov interpretovať CSP najmä v súlade s princípom právnej istoty a predvídateľnosti súdnych rozhodnutí, ale aj v súlade s princípom legality štátnej moci vyjadreným v článku 2 ods. 2 ústavy, podľa ktorého štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Princíp legality štátnej moci znamená, že pre štátne orgány platí zásada „čo nie je dovolené, je zakázané“. Touto zásadou sa pre fyzické a právnické osoby zabezpečuje právna istota ako základná hodnota právneho štátu, spočívajúca

v ich možnosti predvídať nielen následky svojich právne relevantných úkonov a možnosti a spôsoby uplatnenia svojich práv voči štátu, ale predovšetkým konanie štátnych orgánov a jeho zmysel (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 58/2001).

3.4/ V danom prípade trojčlenný senát 6 C postúpil veľkému senátu „vec“. Veľký senát ale uznesením zo dňa 21. marca 2018 sp. zn. 1 VCdo 1/2018 rozhodol len o čiastkovej otázke, ktorú si z postúpenej „veci“ sám vybral, lebo ju považoval za významnú z hľadiska prípustnosti dovolania. Zastávam názor, že ak už veľký senát dospel k záveru, že nie je dôvod vrátiť vec trojčlennému senátu 6 C, mal sám rozhodnúť priamo o celej veci. Podľa môjho názoru veľký senát nemal rozhodnúť len o jednej z viacerých otázok riešených v dovolacom konaní, ale mal posúdiť procesnú prípustnosť dovolania, jeho náležitosti, prípadne aj dôvodnosť dovolania a dovolanie potom podľa výsledku tohto posúdenia buď odmietnuť alebo zamietnuť, prípadne zrušiť dovolaním napadnuté rozhodnutie a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Veľký senát tak nepostupoval a vo výrokovej časti svojho rozhodnutia uviedol v podstate len právnu vetu, ktorá v danom kontexte predstavuje riešenie iba parciálnej právnej otázky. Veľký senát tak, podľa môjho názoru, konal aj v rozpore s článkom 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, keď na takýto postup nemal ako štátny orgán zákonom predpísaný postup.

3.5/ Nemôžem súhlasiť s názorom väčšiny ani v tom, že ak by veľký senát vec nevrátil postupujúcemu senátu, došlo by k porušeniu práva na zákonného sudcu, nakoľko z obsahu § 48 ods. 2 CSP je zrejmé, že zo zákona vyplýva spôsob zloženia veľkého senátu v postúpenej mu veci, ktorého členmi sú ex lege aj traja sudcovia najvyššieho súdu, ktorý vec veľkému senátu postúpil. Otázne je pre mňa skôr to, že či k zásahu do ústavného práva na zákonného sudcu nedôjde tým, že o dovolaní nerozhodne subjekt, ktorý je na to zákonom určený, a to práve veľký senát. Zastávam názor, že ak veľký senát vráti vec trojčlennému senátu, i keď mal sám rozhodnúť o dovolaní, môže byť porušené ústavné právo na zákonného sudcu, lebo rozhodovať o dovolaní mali siedmi sudcovia, avšak rozhodnú len traja.

4/ Toto sú moje dôvody pre nesúhlasné stanovisko v danej veci. Nakoľko som na rokovaní veľkého senátu v čase jeho zasadania zastával názor, že zatiaľ neboli dané predpoklady pre prijatie rozhodnutia veľkého senátu, ktoré by revidovalo rozhodnutie veľkého senátu vydané

skôr v skutkovo a právne rovnakom prípade, nevyjadrujem sa k presvedčivosti veľkým senátom prijatého záveru o možnosti kumulácie viacerých dôvodov prípustnosti dovolania.

V Bratislave 7. mája 2018

JUDr. Ján Šikuta, PhD., v.r.
sudca
stály člen veľkého senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková